

МІРКУЮЧИ ПРО ЦІННІСНІ ОСНОВИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ...

А.С. Русу

Група ЦЗс-20-133,

факультет цивільного захисту

НУЦЗ України

*Якщо у суєті спроможний ти
В собі знайти і випалити вади,
Сміливо йти до власної мети
І зупинитись, щоб слабких підняти;
Якщо цінуєш вроду і красу,
Кохання зачаровані хвилини,
В усьому хочеш зрозуміти суть –
Ти маєш право на звання Людини!
(Віталій Іващенко, київський поет)*

Одного гучного воєнного дня волонтерка, моя подруга, пригадала історію на перший погляд просту. Про вчительку, яка роз'яснила учням початок нашої людської цивілізації, що ним стала... стегнова кістка. Тварина з поламанною стегнковою кісткою найбільш імовірно загине через безжальні реалії природного відбору. Людина – житиме, завдяки тому що хтось інший покладе свою енергію та час свого власного життя на піклування про неї, догляд і охорону, поки вона не повернеться до нормального життя. Цивілізацію, – наголосимо на категорії, бо цивілізація є древом, на якому цвіте культура, – уможливило милосердя. Та на чому стоїть милосердя? Ідуть віки, і віру в Бога, оплот людяності, доповнює низка етичних конструкцій...

Виникає припущення, що фундаментальним і для милосердя є відчуття взаємності. Взаємної підтримки в життєвій борні, і відтак, – взаємної чесності. Зрештою, впорядкованості, урегульованості зносин, – і тоді, коли перебуваємо в одній команді, по один бік барикад, і навіть тоді, коли йдеться про змагальні активності людей. Принцип агону, – чесного змагання, – пануючи у цивілізації Еллади, фундирував три тисячоліття її існування. Зростання грецьких полісів та

олімпійські ігри ґрунтувались на одному й тому самому принципі цивілізування соціуму – чесному розкритті й визнанні можливостей дерзання в усякій справі від швидкісного бігу до співання рапсодій і зведення храмів. Бо є очевидним, що реалізація людських здібностей визначає успіх і того, хто діє, і суспільства, в якому він торує свій життєвий шлях. Ймовірно, *Ἥλιος* «грецького чуда», тим сонцем, яким проникнута *Ελλάδα* (Еллада) для наших сучасників і ім'я якого вона взяла, був порядок людських взаємин. І не лише ігри, але й судові тяжби, за свідченнями істориків, могли виграватись тими, хто був дійсно сильнішим у логіці, у розумінні й, отже, в пізнанні. Образ Сонця і утворив основу наскрізної для європейської традиції метафори Ока як носій амбівалентного змісту світла повної ясності та пекучої стихії, що випалює належне бути спаленим; підґрунтя естетичного переживання цілісності на рівні архетипу, яка, зрештою, повсюди обожнювалась.

Безкомпромісне бачення дозволяє оцінити витривалість і цим показує всі спроможності людей. І так само допомагає воно перевіряти без самоомани наші власні можливості, які зміцнюють і нас, і суспільство.

Уроки Еллади – це рішучість бачити істину й абсолютна потреба в чесній позиції щодо себе й інших. Запозичуючи чуже, неможливо розвиватись самому, і, зрештою, будувати своє майбуття. Попускаючись же щодо несправедливості, даючи ніби підтримку неспроможним ідеям і результатам, ми також гальмуємо розвиток соціуму, цивілізації, можливість добробуту суспільства і людей.

Звертаючись до суті академічної доброчесності, ми так само бачимо, що в ній суспільство відчуває абсолютну потребу. І тому академічна доброчесність є девізом, накресленим на прапорі університетської науки, навчання, загалом усіх відносин у просторі освіти й науки. Треба зазначити, що питання академічної доброчесності стоять у площині впорядкування й регуляції життєдіяльності, а не тільки внутрішньої потреби в удосконаленні суспільного життя й особистого потенціалу суб'єктів академічної діяльності. Йдеться про правовий зміст даного поняття [1, п.1¹] в світлі якого постають питання авторства ідей, вирішення творчих та, зрештою, життєвих задач [2, ст.7, п. 12], надання допомоги іншим

тощо. Тривіальна метафора про надання людині (учню, дитині) «вудочки, а не вже виловленої риби», давно закарбувала істину про справжню допомогу. Так, ми маємо допомогти іншому і приділити наш час та енергію, але не тоді, коли, образно кажучи, його стегнова кістка вже зрослася і він може нормально рухатись. Ми маємо допомогти, та не гальмувати, коли допомога обертається шкодою...

Серед міркувань про ціннісні основи академічної доброчесності – питома чесність, безпристрасність, правильне розуміння допомоги і змагання, здатність оцінювати можливості свої й інших, справедливість на моральному і правовому рівнях поняття, – є необхідним врахувати реалії сьогодення.

Сучасний статус людини може бути означений як Homo Virtualis. Людина віртуальна, за аналогією з людиною економічною, естетичною і т. ін., керується домінантами й користується перевагами цифрової доби, і пересічні користувачі не рідше за діджераті повсякденно застосовують продукти штучного інтелекту. Звісно, нарівні з проблемою авторства, оскільки електронні прилади спроможні до нових і високоякісних продуктів «думки», постає проблема і інтелектуальної власності, і запобігання запозиченням авторських витворів. Негаразди можливі вже там, де студент, наприклад, іде шляхом некритичного приймання помилок і недоброчесних «переказів» положень підручника близькозорими «творцями». Іноді, на жаль, забувається, що за нестачі власних ідей і навіть розуміння чужих лише і може виникнути таке викривлення. Інтелект є також фундаментальною ціннісною основою академічної доброчесності.

Інтелект допомагає впоратись з анти-цінностями в добу пост-правди, не випадково цей термін став словом року в 2016 році, за даними Оксфордського словника. Пост-правда належить штучній реальності, яка нівелює відмінності між правдою й оманою; отже суперечить академічній доброчесності – правилам застосування і продукування інформації й ідей, які регламентують поведінку суб'єктів навчання та творчості з метою забезпечення потенціалу людини та цивілізації [3, п. 1.2].

Розуміння фундаментальних ціннісних основ академічної доброчесності сприяє її якнайкращому впровадженню в освітньому просторі суспільства.

Список використаних джерел

1. Закон України про “Вищу освіту”

2. Закон України “Про наукову та науково-технічну діяльність”

3. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А.Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. - 169 с